

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే

॥ అష్టమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ అష్టమః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ ప్రసూనాయుధభాగధేయాన్యారబ్ధమందానిలసౌతికాని ।

మధుప్రసంగాత్మధురాణి యూనామనుష్టశీతాన్యభవందినాని ॥ 8.1 ॥

అనేకరూపైః స్వయమేకరూపః

కాలాత్మకం రూపమకాలకాల్యః ।

ఋతుప్రభేదైరనుభూయ రేమే

రామాసఖో రామమనుప్రయాతః ॥ 8.2 ॥

హేమంతపూర్వః శిశిరాంతిమశ్చ

శరచ్చ సంభూయ వసంతవృత్త్యా ।

శనైః శనైః శాంతిముపేయివాంసః

తద్వైభవాత్తన్మయతామివాపుః ॥ 8.3 ॥

ప్రాయేణ పంచాయుధపంచవక్త్రః

పలాశకోశాకృతిమాదదానైః ।

మనస్వినీమానగజేంద్రభేదాత్

సశోణితైః పాణిరుహైశ్చకాశే ॥ 8.4 ॥

జగంతి పుండ్రేక్షుశరాసనేన

ప్రసూనబాణైరపి జేతుమిచ్ఛోః ।

అసూచయన్నాత్మభువః స్వనాదైః

అవ్యాహతామాశిషమన్యప్రుష్టాః ॥ 8.5 ॥

వరాంగనావక్త్రపదాంబుజానాం
 స్వాభావికీం సౌరభరాగలక్ష్మీం ।
 ప్రపిత్సమానౌ ప్రసవైస్తదర్థం
 ద్వేధా ద్రుమౌ దోహదమన్వభూతాం ॥ 8.6 ॥

తీక్ష్ణారుణాగ్రాణ్యచిరప్రరోహాత్
 చకాశిరే చంపకకుటమలాని ।
 దత్తాని కామోత్సవమంగలార్థం
 దీపాంకురాణీవ వసంతలక్ష్మ్యా ॥ 8.7 ॥

ముక్తాపగామగ్నసముత్థితాత్మా
 భూయో భజన్పుష్పరజోభిషేకం ।
 చచార మందం మలయాద్రివాతః
 చేతోభువో దృప్త ఇవౌపవాహ్యః ॥ 8.8 ॥

పుష్పేషు సంయోగవియోగవృత్త్యా
 క్రమాద్భజంతీ నతిమున్నతిం చ ।
 వనాంతరే షట్పదపంక్తిరాసీత్
 మంజుస్వనా మన్మథచాపమౌర్వీ ॥ 8.9 ॥

వసంతక్లప్తాన్మదనస్య బాణాత్
 ఆందోలయన్నూనమనోకహేషు ।
 దినే దినే దక్షిణమాతరిశ్వా
 గతాగతాభ్యాం గణయాంచకార ॥ 8.10 ॥

ఆఘూర్ణ్యమానైరభితో నభస్వాన్
 కాంతైః ప్రదీపైరివ కర్ణికారైః ।
 వనశ్రియో మాధవసంగమార్థం
 మంగల్యనీరాజనమాచచార ॥ 8.11 ॥

ప్రసూనహాసాధర పల్లవానాం
 కింజల్కరోమాంచజషామభుంక్త |
 మందానిలైరాహితవేపథూనాం
 కాంతిం వసంతో వనవల్లరీణాం || 8.12 ||

విహారయోగ్యామథ వీక్ష్వ వన్యాం
 రమాపతిం రామసఖం విశంతం |
 నభశ్చరైః సాకమనోకహస్తం
 నాథం ప్రసూనోర్మిభిరభ్యషించన్ || 8.13 ||

పుష్పాకరేణ ప్రతిపన్నశోభం
 బృందావనం నందితగోపబృందం |
 ప్రదర్శయన్ ప్రాపిత ధేనువత్సం
 రామానుజో రామమిదం బభాషే || 8.14 ||

మనోభువో మూర్తమివావలేపం
 మాన్యం మనస్కారమివ త్వదీయం |
 చిరం త్వయా సేవ్యమిహార్య మన్యే
 చిత్రం వనం చైత్రరథాభినంద్యం || 8.15 ||

అమానుష ప్రాప్యమరణ్యమేతత్
 ప్రాప్తస్య తే పాదరజఃప్రభావాత్ |
 సత్తోపపన్నా న భజంతి సత్త్వాః
 శాంతాశయాః శాశ్వతికం విరోధం || 8.16 ||

అచింత్య భూమ్నస్తవ సన్నిధానాత్
 అన్యోన్య జాతీయదశాం దధానాః |
 సింహీవశాస్తన్యవిదో భజంతే
 సుభ్రాతృతాం కేసరిదంతిపోతాః || 8.17 ||

త్వదర్పితస్వాదుతృణాదినీనాం
 త్వద్వంశనాదామృతపాయినీనాం ।
 మన్యే గవాం వత్సగణావృతానాం
 విష్వగ్వనం విశ్రమయోగ్యమేతత్ ॥ 8.18 ॥

వసంతలక్ష్యా ఇవ వాసభూమిం
 సంకల్పయోనేరివ శిల్పశాలాం ।
 రతేరివారామవిభూతిమన్యాం
 వన్యామిమాం వేద్మి తవోపకార్యాం ॥ 8.19 ॥

వనస్థలీయం మకరందవర్షైః
 అతోయకర్మాంతికమాత్తసేకా ।
 ప్రస్తౌతి పర్యాప్తపరాగజాలా
 సమీహితం సంచరణోత్సవం తే ॥ 8.20 ॥

నభఃస్పృశామత్ర మహీరుహాణాం
 నీడాదమీ నిష్పతితాః సలీలం ।
 ప్రయుంజతే స్వాగతమంజసా తే
 ప్రాయః శుభాలాపజషః శకుంతాః ॥ 8.21 ॥

వాతావధూతాస్తరవః స్వమూర్ధ్నా
 సంతాన సాంతానిక సంపదస్తే ।
 ప్రాజ్యైరమీ పుష్పఫలైశ్చ నూనం
 వితన్వతే వందనమర్హణాం చ ॥ 8.22 ॥

ఆస్వాద్య చూతాంకురమన్యపుష్టాః
 ప్రాయః స్వనైః పంచమముద్గిరంతః ।
 ఆకారయంతీవ వనం గతం త్వాం
 దివ్యానమీ దర్మయితుం ప్రదేశాన్ ॥ 8.23 ॥

త్వత్పాద విన్యాస విశేష ధన్యాం
 ఆపాదయిష్యంత ఇవాత్మధాత్రీం ।
 ఏనాం స్వశాఖాగ్రకరప్రయుక్తైః
 ప్రచిన్వతే భూమిరుహః ప్రసూనైః ॥ 8.24 ॥

నిశామయంత్యో వనదేవతాస్త్యాం
 చకోరసమ్మోహన చారుదీప్తిం ।
 ప్రీతిం ప్రభూతాం పరివాహ్యా గీతైః
 శీతాశ్రుణా శేషమివోద్వమంతి ॥ 8.25 ॥

రసాలరంభాది భవైరిహైతాః
 ఫలద్రవైః పిచ్ఛిలపార్శ్వభాగాః ।
 వత్సావగాహ్యో వనరాజిమధ్యే
 పూర్ణాః సుధాయా ఇవ భాంతి కుల్యాః ॥ 8.26 ॥

కప్టారపద్మోత్పలకాంతిభిస్తే
 కటాక్ష విక్షేపగుణం భజంత్యః ।
 అరణ్యభాగానభితః ప్రవాహైః
 ఆప్యాయయంత్యాప ఇమాః ప్రసన్నాః ॥ 8.27 ॥

త్వద్వక్షపద్మప్రతిమాసహస్రైః
 సంస్పృజ్యమానేవ సపుష్కరాఽసౌ ।
 ప్రభావతః ఖ్యాపితపుష్కరశ్రీః
 పుణ్యోదకా పుష్కరిణీ విభాతి ॥ 8.28 ॥

సంచారజాతైః శ్రమవారిలేశైః
 ఆలక్ష్య ముక్తాగుణమండనం త్వాం ।
 వ్యక్తం నదీ వీజయతీయమారాత్
 అంభోరుహైరాశ్రిత వీచిహస్రైః ॥ 8.29 ॥

సహంతి వాతాతపవర్షవాతాం
 స్తోయేషు తిష్ఠంతి రవిప్రతీక్షాః |
 తపస్యతస్త్వన్ముఖకాంతిలోభాత్
 పద్మానిమాన్ పశ్చిమరామ మన్యే || 8.30 ||

తరంగిణీభిః పరిరభ్య ముక్తః
 సంలాపవాన్ భృంగరవైరధీరైః |
 ఆప్యచ్ఛతే నూనమతః ప్రయాతం
 మందీభవన్ కుంద సమీరణస్త్వాం || 8.31 ||

మనఃప్రసాదం తవ దర్శయంతీ
 ప్రాలేయసంఘాతనిభైః పయోభిః |
 శుద్ధా నవేందీవరనీలవాసాః
 ఛాయేవ తే శైవలినీ విభాతి || 8.32 ||

సహ ప్రయచ్ఛంతి తవ ప్రియాభిః
 చంచూర్యమాణా ఇవ చక్రవాకాః |
 ఆపలాయ దాతార ఇవాతిధేయాః
 కాలోచితాం కస్త్వమితేవ వాచం || 8.33 ||

విధూతవాలవ్యజనాః స్వపక్షైః
 చారుస్వనాపాదిత చాటువాదాః |
 అభిన్నవర్ణాః ప్రతియంత్యమీ త్వాం
 రాజోపచారైరివ రాజహంసాః || 8.34 ||

దివాపి గోవర్ధన నిర్ఘరాణాం
 సంఛాదితే వ్యోమ్ని తుషారజాలైః |
 ఇహాతపశ్చాంద్రమసేన ధామ్నా
 వికల్ప్యతే బోధితపంకజోఽపి || 8.35 ||

అతర్కిత ప్రాప్తమవేక్ష్య కాంత్యా
 మేఘంకరం మేచకమంబరం తే ।
 నినాద నిష్పాదిత షడ్జగీతా
 నృత్యంత్యమీ సానుషు నీలకంఠాః ॥ 8.36 ॥

నదీభిరారబ్ధతరంగలాస్యం
 నాదైర్యుతం నిర్ఘరదుందుభీనాం ।
 గాయద్ద్విరేఫం గిరిణా త్వదర్థం
 ప్రాయేణ సంగీతమిహ ప్రయుక్తం ॥ 8.37 ॥

కలిందజాకచ్ఛభువాం సఖీభిః
 ప్రచ్ఛాయవన్యాభిరధిత్యకాభిః ।
 సూతే గిరిః సూచిత నందనోఽసౌ
 స్వర్గౌకసాం స్వైరవిహారవాంఛాం ॥ 8.38 ॥

అభ్యాగతం వీక్ష్య భవంతమారాత్
 సాలా ఇమే సామినతాగ్రశాఖాః ।
 సుధారసస్వాదుతమాని భక్త్యా
 స్వయం ప్రయచ్ఛంతి ఫలాని ధన్యాః ॥ 8.39 ॥

పాత్రీభవంతస్తవ వీక్షణానాం
 పద్మాలయావాసవికల్పితానాం ।
 చరాచరాః కాని కీయంతి వైతే
 తపాంస్యతప్యంత భవాంతరేషు ॥ 8.40 ॥

విజానతాం సత్పురుష ప్రభావం
 పుంసామమీ పుణ్యతమీభవంతః ।
 ప్రాయస్త్యదంగీకరణాత్ప్రయాస్యన్ -
 త్యారాధ్యతామద్రీవనావకాశాః ॥ 8.41 ॥

సంస్కారపూతాభిరితీవ వాగ్భిః
 సమ్మోదయన్నగ్రజమాదిదేవః |
 విజాతలీలో విజహార హృష్యన్
 వంద్యః సతాం వత్సగణానుయాయీ || 8.42 ||

స్వయంవృతః స్వైరవిహారలక్ష్మ్యా
 ముహుర్వితేనే విపినే ముకుందః |
 స్థానాంతర ప్రాప్తి విభావితాని
 స్థితేరభిన్నాని గతాగతాని || 8.43 ||

ప్రభూతయా పుష్పఫలప్రసూత్యా
 వదాన్యవృత్తీని వనాని దృష్ట్వా |
 సస్మార చింతావశవర్తినీనాం
 ప్రజస్థితానాం వరవర్ణినీనాం || 8.44 ||

ప్రాయస్తదాహ్వనవిధౌ నియోక్తుం
 ప్రగృహ్య వేణుం ప్రతిపన్నదూత్యం |
 న్యవేశయత్ కుటమితే సలీలం
 బింబాధరే సూచితచిత్తరాగే || 8.45 ||

సామోపపన్నాన్ క్రమశః స్వరందైః
 సప్త స్వరాన్సప్తభిరుద్వమంతం |
 ప్రచక్రమే వాదయితుం వనాంతే
 వంశం ప్రియో వల్లవవంశజానాం || 8.46 ||

ముకుందవక్త్రానిలవాద్యమానో
 వేణుర్బభౌ వేద ఇవ ద్వితీయః |
 రాగావధీనాం రహసాం యదేకం
 గీతాత్మనాం తస్య నిదానమాసీత్ || 8.47 ||

తద్వంశనాదః సుభగోఽనుగచ్ఛన్
 అగ్రే సరస్వోరభమాగమానాం ।
 అయత్ననిష్పన్న మనః సమాధీన్
 ఆబ్రహ్మకానాతనుతేవ జంతూన్ ॥ 8.48 ॥

శృణ్వద్భిరుద్వాంతమధుప్రవాహం
 వంశస్వనం తస్య సుధైకవంశం ।
 సయాధ్యతాం నూనమవాప్య సర్వైః
 సత్త్వైః స్థితం సామినిమీలితాక్షైః ॥ 8.49 ॥

మధుద్రవైరుల్బణ సమ్మదాశ్రూ -
 ణ్యాలేఖ్యనిష్పందమృగద్విజాని ।
 ఉదగ్రకోశోత్పలకాని కృష్ణో
 వంశీనినాదేన వనాన్యకార్షీత్ ॥ 8.50 ॥

ఆస్వాద్య తద్వంశనినాదమాధ్వం
 ఆఘ్రాయ తత్సంచరసౌరభం చ ।
 భుక్తామృతానాం భువి సౌరభేయ్యః
 క్షిప్తేతరాం క్షీబదశామవాపుః ॥ 8.51 ॥

వంశస్వనాస్వాద వశీకృతానాం
 వ్యక్తోదయానాం వనదేవతానాం ।
 స కర్బురః స్నిగ్ధతమైః కటాక్షైః
 సేంద్రాయుధో మేఘ ఇవాబభాసే ॥ 8.52 ॥

ఆధ్మాపయామాస స శృంగమర్శ్యం
 శంఖం తథాభూతమివాత్మయోగాత్ ।
 జగౌ చ గేయాని బహూని యేషాం
 గాంధర్వ వేదోఽపి న పారదృశ్యా ॥ 8.53 ॥

త్రిస్థానయుక్తస్వరభూషితం తత్
 త్రిధా స్థితం గ్రామవిశేషయోగాత్ |
 అరంజయత్సప్తజగంత్యయత్నాత్
 గీతం హరేరాహృత కిన్నరౌఘం || 8.54 ||

విలాస వాక్యైరివ వేణునాదైః
 దివ్యేన గీతేన చ దైత్యహంతుః |
 నివేదితార్థాః సుదృశః స్వవాసాత్
 ఆజగ్మురాకర్షణ మంత్రతీక్ష్ణైః || 8.55 ||

అనిష్టశబ్దైర్వలయైరపోధాః
 కాంచ్యాప్యవజ్ఞాతపదోపగత్యా |
 గుణావకృష్టాః ప్రియమాప్తుమీషుః
 కామోపదిష్టేన మహాపథేన || 8.56 ||

ఆదిశ్యమానాం ప్రియవంశనాదైః
 ఆశాం నిజాశామివ నిర్విఘాతాం |
 తదాస్థితాం ప్రాస్థిషతాశు ధన్యాం
 ఆసన్నసంధ్యాధికరాగభాజః || 8.57 ||

మధువ్రతాధిజ్యశరాసనేన
 పుష్పాత్మకం సందధతా పృషత్కం |
 అనుప్లవేన వ్రజతా బభూవే
 తాసామనంగేన తదోద్యతానాం || 8.58 ||

ఆదేశయోగైరథ తత్ర గోప్యో
 నివార్యమాణా అపి దుర్నివారాః |
 ఆనిన్యిరే రాగమయైర్మహాఘ్నేః
 క్లేశాపహం కృష్ణసుధాపయోధిం || 8.59 ||

త్వరాసఖీనాం పురతః ప్రచేలే
 తరస్వినా నిఃశ్వసితేన తాసాం |
 సదాగతి ప్రార్థనయా సమేతం
 దూరస్థితం కృష్ణమివోపనేతుం || 8.60 ||

ప్రాయేణ వేగాత్సుదృశాం విభిన్నః
 ప్రకీర్ణముక్తాఫలపుష్పజాలః |
 ప్రస్తావయన్ కామవిహారనాట్యం
 హారః సమాలక్ష్యత సూత్రధారః || 8.61 ||

అవస్థితం క్వాపి కదంబమూలే
 వల్గుస్మితం వాదిత మంజువేణుం |
 సాచీకృతాక్షం దదృశుస్తరుణ్యః
 స్వాద్యం సతాం స్వస్తికచారుజంఘం || 8.62 ||

తదంగశోభామవలోక్య దివ్యాం
 విస్మేరభావం వ్రజతేవ దూరాత్ |
 అమోహాయద్యౌవతమాదిధూర్తః
 సంతోషదిగ్ధేన సమీక్షణేన || 8.63 ||

ద్రుతాగతివ్యాకుల భూషణాస్తాః
 కించిత్ సముచ్ఛ్వాసితనీవిబంధాః |
 పర్యాకులాక్ష్యః పరివార్య తస్థుః
 కృష్ణం కృపాధీనదృశం కృశాంగ్యః || 8.64 ||

స వల్లభః సంసది వల్లవీనాం
 బర్హస్పజా దర్శితదానరాజిః |
 ఉదగ్రశృంగధ్వనిరాబభాసే
 దృష్టో వశానామివ వారణేంద్రః || 8.65 ||

అవృద్ధిసంకోచమివేందుమన్యాం
 అకార్ముకం కామమివాత్తవేణుం ।
 తమద్భుతానామివ రాశిమేకం
 గోప్యస్తదాత్మాన ఇవాన్వభూవన్ ॥ 8.66 ॥

సురాంగనాభిః సమయే ధృతాయాం
 స్వేనైవ గోపాకృతి భూమికాయాం ।
 అకర్మవశ్యస్య విభోస్తదాసీత్
 అర్చాఫలస్పర్శనమాత్ర లీలా ॥ 8.67 ॥

న ఖల్వముష్య ప్రమదామదాంధ్యం
 న కుత్సనం తత్తదభీష్టదాతుః ।
 న ధర్మసంస్థాపనబాధగంధః
 శుద్ధానుచింత్యా హి శుభస్య లీలా ॥ 8.68 ॥

అనాగమప్రత్యయ సంభవానాం
 గురుత్యజాం గోపకుమారికాణాం ।
 అనన్యసంగాత్ స దయాలురాసీత్
 అసంగఘంటాపథసార్థవాహీ ॥ 8.69 ॥

పుష్పావచాయప్రవణేన గోప్యః
 ప్రసాధితాస్తేన స చ ప్రియాభిః ।
 అభిన్నబాహ్యంతరమైకరస్యాత్
 ఆమోదమన్యోన్యసగంధమాపుః ॥ 8.70 ॥

స్వలాలనాదాపతితం స తాసాం
 సౌభాగ్యదుర్మానమదం వినేష్యన్ ।
 పుష్పావచాయవ్యపదేశలౌల్యాత్
 ఆసీద్ధవీయానబహిఃస్థితోఽపి ॥ 8.71 ॥

అవిప్రకర్షేఽపి తిరస్కరణ్యా
 క్షప్తావృతిం కృష్ణమనీక్షమాణాః |
 భీమైరదూయంత భృశం తరుణ్యః
 క్షణైః స్వనిశ్వాససమీరదీర్ఘైః || 8.72 ||

పుష్పావకీర్ణేషు వనద్రుమాణాం
 మూలేషు మోహాలసచేతసస్తాః |
 కృతాసికాః కృష్ణవియోగభేదాత్
 కామాస్త్రపర్యంకగతా ఇవాసన్ || 8.73 ||

విలీనచిత్తా విషమాస్త్రతాపాత్
 విలాపయంత్యో వసుధాం విలాపైః |
 అదృశ్యరూపస్య హరేరగాయన్
 గుణాంశ్చరిత్రాణి చ గోపకన్యాః || 8.74 ||

ముకుంద విశ్లేషవిమోహితానాం
 సంశ్రూయమాణాని ముహుర్వనాంతే |
 శమప్రదాన్యాత్మవిదామభూవన్
 త్రయ్యంతగంధీని వచాంసి తాసాం || 8.75 ||

స మాయయాత్మానమసౌ పరేషాం
 ప్రచ్ఛాద్య సందర్శయతి ప్రసాదాత్ |
 ఇతీమమర్థం ప్రథయన్ప్రియాణాం
 దృష్టిం శుభాం దాతుమియేష తాసాం || 8.76 ||

తాసామథ స్మేరముఖాంబుజేన
 శ్యామేన పీతాంబర చిత్రితేన |
 ఆవిర్భూవే సహసా పురస్తాత్
 మధుద్విషా మన్మథమన్మథేన || 8.77 ||

తమేకచిత్తాః ప్రతిసన్నివృత్తం
 యాతేన నృత్యంతమివాద్భుతేన |
 గోప్యః పునర్జాతమివాత్మనైవ
 ప్రైక్షంత సమ్మోదపయోధిమగ్నాః || 8.78 ||

నవేందురేఖా కృశపాండురాంగీః
 తాపాశ్రుసందర్శిత వాహ్నితోయాః |
 దదర్శ గోపీరవతారగోపః
 శ్వాస్తిస్త్రీలోకీమివ శోషయంతీః || 8.79 ||

అవిధ్యతైకః ప్రణయాపరాధీ
 యోగైరలక్ష్కో యుగపత్ప్రయుక్తైః |
 ఆవర్జిత భూధనుషామమోషైః
 ఏణీదృశామీక్షణ చిత్రపుంఖైః || 8.80 ||

ప్రసాద జీవాతుభిరంగనానాం
 ప్రత్యేకమన్యాభిరలక్షణీయైః |
 విలాసచాటూక్తివిలోకనాద్వైః
 ఆనందయన్ సాంత్యనమాచచార || 8.81 ||

తాసాం తదంగవ్యతిషంగలోభాత్
 సైరంధ్రికా వృత్తిముపేయుషీణాం |
 విరక్త నిధ్యేయపదః స రాగీ
 రాగాధికాం ప్రాస్తుత రాసలీలాం || 8.82 ||

తదగ్రహస్త గ్రహణార్థినీనాం
 స సవ్యతో దక్షిణతశ్చ తిష్ఠన్ |
 బభార విద్యుద్వ్యవధానభాజాం
 వాత్యాజషాం వారిముచామభిఖ్యాం || 8.83 ||

ద్వయోర్ద్వయోరేకతయా స తాసాం
 మధ్యే స్థితో మండలరాసనృతే |
 కరద్వయస్పర్శరసేన కాంతాః
 ప్రత్యేకమానంద్య భృశం ననంద || 8.84 ||

అపారమావర్తయతా రసాభిం
 రామానుజో రాసజవేన దీవ్యన్ |
 పదాశ్రితానాం భ్రమశాంతిహేతుః
 ప్రియాసహస్రం భ్రమయాంచకార || 8.85 ||

స్వమాయయా ఘూర్ణయతో మహత్యా
 విశ్వాని భూతాని విభోరజస్రం |
 రామాజనం రాసవశం విధాయ
 స్వస్య స్వయం ప్రాప నిదర్శనత్వం || 8.86 ||

స్వపాదపాంసున్నపితాకృతీనాం
 స్వీద్యన్ముఖీనాం వ్రజసుందరీణాం |
 లంబాలకానాం లలితస్మితానాం
 లాభాత్స్వయం లబ్ధ మనోరథోఽభూత్ || 8.87 ||

సనృతగీతేన విహారయూనా
 గోపీజనైరంతరితేన బద్ధం |
 తదద్భుతప్రస్థితి రాసచక్రం
 జవాదలక్ష్మాంతరమాబభాసే || 8.88 ||

జగుః సహర్షం దివి దేవకన్యాః
 దివ్యాస్తదా దుందుభయః ప్రణేదుః |
 పపాత కల్పద్రుమ పుష్పవృష్టిః
 సదర్శితే సంశ్రితరాసలీలే || 8.89 ||

గృహీతహస్తద్వితయాః సలీలం
 మిథ్యాభుజంగేన మృగీదృశస్తాః |
 పరిభ్రమంత్యో విపరీతవృత్త్యా
 ప్రక్రాంతరాసాం భువమభ్యజానన్ || 8.90 ||

మనోజ్ఞమల్లీహసితేన తాసాం
 రమ్యేణ కృష్ణో రజనీముఖేన |
 అన్యాదృశీం ప్రీతిమనన్యయోగాత్
 ఆపాదయిష్యన్విరరామ రాసాత్ || 8.91 ||

ఉద్భిన్నఘర్మాంబుకణం విహారాత్
 తాసాం కరస్పర్శరసేన చైనం |
 లతాగృహే నందన గర్భశోభి -
 న్యాసీనమన్వాసత గోపకన్యాః || 8.92 ||

స్వలంభితైశ్చిత్రపలాశపుష్పైః
 సంవీజ్యమానో విటపైః ప్రియాభిః |
 నిదర్శయామాస వనాంతరాలే
 నీలాద్రిముద్భ్యాంత మయూరబృందం || 8.93 ||

విచిత్రలీలాహితవేపథూనాం
 తాసామనాసాదిత విశ్రమాణాం |
 తాపోపశాంత్యై తపనాత్మజాయాం
 ఆహ్లాదనీమద్భిరియేష లీలాం || 8.94 ||

ముఖేన తస్య ద్విజరాజభాసా
 తారాభిరామేణ తమోపహేన |
 ప్రేమోదధిం వర్షయతా ప్రియాణాం
 సంచిక్షిపే తత్ర సరోజకాంతిః || 8.95 ||

సంధ్యాఘనాభః స తదా ప్రియాణాం
 మధ్యే బభౌ వారిజరేణుతామ్రైః |
 శృంగారదిగ్గైరివ దృష్టిపాతైః
 శృంగోదక్షైరాప్లుత చిత్రదేహాః || 8.96 ||

స పద్మినీనాం సలిలస్థితానాం
 చకార సమ్మీలనమాశు తాసాం |
 తుషారజాలైస్తుహినాంశుసౌమ్యః
 కామోపనేతా కరయంత్రముక్తైః || 8.97 ||

పటీరపంకైః ప్రతిపన్నగంగాం
 శోణాన్వితాం కుంకుమసంగమేన |
 కస్తూరికాభిః ప్రచితాత్మవర్ణాం
 కృష్ణప్రియాః కృష్ణనదీం వితేనుః || 8.98 ||

అకాలజాతప్రతిమేందుజాలాన్
 ఆకీర్ణమిథ్యాశఫరాంస్తరంగాన్ |
 వక్త్రాక్షివక్షోరుహబింబయోగాత్
 అకల్పయన్ కల్పిత చక్రవాకాన్ || 8.99 ||

సవిభ్రమా చారుపయోధరాభా
 తాభిః సమం సూర్యసుతా ప్రపేదే |
 అలబ్ధపూర్వం తదనన్యలభ్యం
 కృష్ణోపభోగేన కృతార్థభావం || 8.100 ||

నితంబవక్షోజనిరూఢవృద్ధిః
 మధ్యే కృశా సంశ్రితనిమ్ననాభిః |
 విలోలపద్మాగ్రతరంగహస్తా
 తాసామభూదన్య తమేవ సాఽపి || 8.101 ||

అసూయయేవ ప్రమదాజనానాం
 లాక్షాంజనాదీని విలోపయంతీ |
 నిసర్గశోభాతిశయప్రకాశాత్
 కృతోపకారేవ నదీ బభూవ || 8.102 ||

చిరప్రవృద్ధం దయితేఽనురాగం
 చిత్తే దురాసేధమివోద్వమంతీ |
 ప్రాయేణ తత్కాంతి మధూపభోగాత్
 దృష్టిస్తదా రాగమువాహ తాసాం || 8.103 ||

అనంగ రాగోజ్జ్వల చిత్తదేహా
 విశ్వాధికం వివ్యధురాయతాక్ష్యః |
 కహ్లాశోభారచిత్తైః కటాక్షైః
 కామస్య బాణైరివ తాపదీప్తైః || 8.104 ||

విగాహనాద్గోపనితంబినీనాం
 సంవర్ధమానే సహసాఽంబుపూరే |
 తద్వక్త్రశోభావిజితైః సరోజైః
 అంతర్హితం నూనమవాప్తలజ్జైః || 8.105 ||

కృష్ణాంబుదః కల్పితహస్తయంత్రః
 చకార గోపీనయనోత్పలేషు |
 ధారాంబుసేకాదుపసంభవంత్యా
 రాగశ్రియా రక్తసిలీంధ్రశోభాం || 8.106 ||

ముహుఃప్రయుక్తాం ముఖపుండరీకే
 కదర్ధయంత్యా కరయంత్రధారాం |
 కాంతే కయాచిద్ధధిరే కరాభ్యాం
 గతాగతాన్యత్పలకాననానాం || 8.107 ||

ప్రయాపితే గోపికయా కయాచిత్
 కృష్ణాననం కీచకయంత్రతోయే ।
 నిమీలనోన్మీలనతస్తదీయాత్
 నక్తందివం తక్షణదృశ్యమాసీత్ ॥ 8.108 ॥

తమార్ద్రభావాన్నిబిడాంతరీయం
 లంబాలకం రాశిమివాద్భుతానాం ।
 పశ్చాదుపేతా పరిరభ్య తస్థౌ
 కాచిత్ప్రియా కామవధూరివాన్యా ॥ 8.109 ॥

అభంగురప్రేమబలేన తస్యాః
 బద్ధం ప్రియం బాహులతాద్వయేన ।
 సమీక్ష్య కామార్పితపాశమన్యాః
 సంప్లావయామాసురపేతశంకాః ॥ 8.110 ॥

యదంఘ్రియోగాజ్జగతాం త్రయాణాం
 మందాకినీ మాన్యతమా బభూవ ।
 తయాపి సంభావ్యతమా తదాసీత్
 కృష్ణేన సా తేన కృతావగాహా ॥ 8.111 ॥

అథోపచారానుపపాదయంతీ
 దివ్యేన దేహేన దినేశకన్యా ।
 ఆనర్చ పాదార్పిత రత్నపుష్పా
 గోపీసఖం గోపకుమారమాద్యం ॥ 8.112 ॥

సరిద్భిరన్యాభిరపి ప్రభావాత్
 ప్రాయేణ గోపీతనుమాశ్రితాభిః ।
 తోషాదుదన్వత్సుతయోప భోగ్యః
 తోయోపచారేణ విభుః సిషేవే ॥ 8.113 ॥

తముత్తరంతం సరితః ప్రవాహాత్
 ఉత్తారకం పంకమయాత్పయోధేః |
 మరుత్ప్రయుక్తా వసనాంగరాగైః
 ఆకల్పయన్నస్సరసస్తదర్హైః || 8.114 ||

వ్రజాంగనాశ్చ త్రిదశాంగనాభిః
 ప్రసాధ్యమానా బహుమానపూర్వం |
 రమాసహాయ ప్రణయానురూపాం
 సమ్మాననాం సాధుజనేష్వవిందన్ || 8.115 ||

విహృత్య తస్మిన్ వ్రజసమ్ముఖీనే
 చక్రం గవాం శైలవనాన్నివృత్తం |
 ఉపాద్రవత్కశ్చిదరిష్టనామా
 కైలాసపర్యాయ తనుః కకుద్మాన్ || 8.116 ||

ఖురాగ్రవజ్రేణ విదారయన్క్మాం
 విషాణనిర్భిన్నవిమానమూలః |
 దుర్వారవేగో దదృశే స దూరాన్
 మృత్యోరుపక్రాంతమహో మహోక్షః || 8.117 ||

శృంగావరుణైః శకటైః ప్రకీర్ణం
 వృషాంతరైరాశు విముక్తమార్గం |
 వ్రజం తదా విప్లుతగోపవర్గం
 త్వక్త్వా స కృష్ణాభిముఖం జగామ || 8.118 ||

తమాపతంతం ప్రతిసంజిహానో
 నిర్హాదవిత్రాసితదీనధేనుం |
 విషాణయుగ్మ గ్రహణేన శౌరిః
 చక్రే వినిష్పిడిత వీనకంఠం || 8.119 ||

అపహత్య దుర్జయమరిష్టదానవం

జగతామరిష్టమివ జాతవిగ్రహం ।

వ్రజసద్భిరద్భుత విహారతోషితైః

సురసత్తమైరపి సమం స తుష్టువే ॥ 8.120 ॥

అన్యైరప్యసురమలిఘ్నుచైరనేకైః

ఆతంకాన్స్థిరచరసూతిభిః ప్రసూతాన్ ।

గోపానాం ప్రతివిదధే గవాం చ కాలే

రామేణ స్తుతచరితో రథాంగపాణిః ॥ 8.121 ॥

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే అష్టమః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥